

Gedrags- en anti-pestprotocol Groen van Prinstererschool

Mei 2022

(gebaseerd op beleidsplan sociale veiligheid Vreedzame School)

Waarom een anti-pestprotocol?

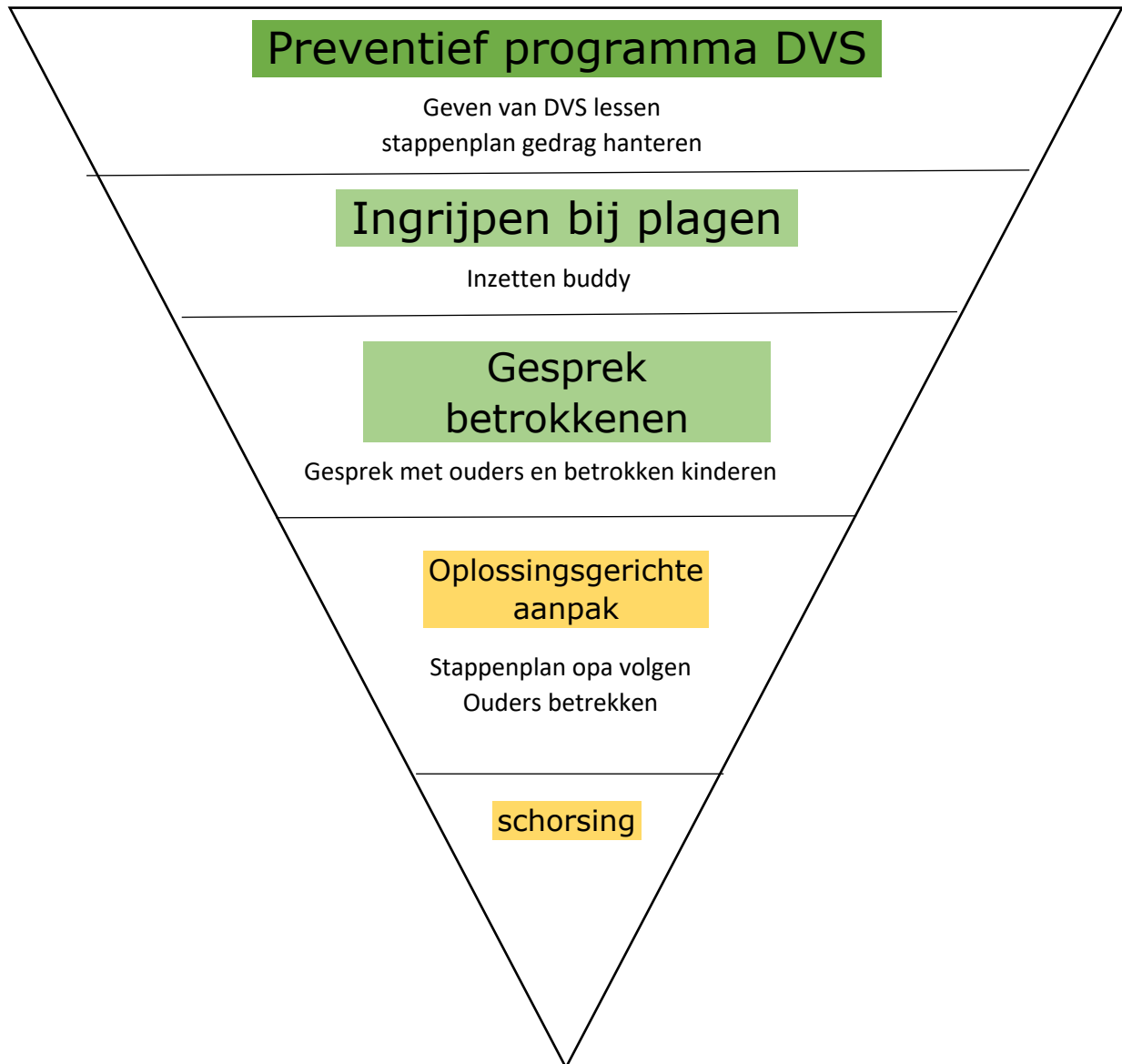
De Groen van Prinstererschool biedt de leerlingen een veilig pedagogisch klimaat, een omgeving waarin zij zich op een prettige en positieve wijze kunnen ontwikkelen.

De leerkrachten willen deze ontwikkeling bevorderen door het scheppen van een veilig klimaat in en om de school en een prettige werksfeer in de klas.

Wij vinden het daarom belangrijk dat er duidelijke afspraken zijn om deze sfeer te bevorderen en te behouden.

Dit gedrags- en pestprotocol is opgesteld voor alle betrokkenen van de Groen van Prinstererschool om goed te kunnen reageren op situaties waarin een kind pest of wordt gepest. Het protocol sluit aan bij de werkwijze van de Vreedzame School. Pesten wordt gevoed in een cultuur die gekenmerkt wordt door competitie en individualisme. Wij bieden op onze school een sterk tegenwicht: de klas en school moeten een positieve gemeenschap zijn. In die positieve gemeenschap moet een expliciete sociale en morele norm aanwezig zijn, die ervoor zorgt dat we oog hebben voor elkaar, dat we rekening houden met elkaar, en dat we allemaal verantwoordelijkheid dragen voor de gemeenschap. Binnen de gemeenschap heb je het recht om jezelf te zijn, en de plicht om ervoor te zorgen dat ieder ander dat recht ook heeft. Wij willen een school zijn waarin zorg voor elkaar centraal staat. Een school met een klimaat waarin sprake is van verbinding, in plaats van concurrentie of competitie. Een school met een 'inclusief' groepsklimaat, waarin niemand wordt buitengesloten. Op die manier voorkomen we in veel gevallen ongewenst gedrag als pesten. Als er toch gepest wordt, grijpen we snel in.

De Vreedzame School propageert een fasegewijze aanpak. Om de school een veilige plaats voor kinderen te laten zijn, is het nodig bij de aanpak van pesten en ander grensoverschrijdend gedrag, helder te zijn in alle stappen die in principe gezet kunnen worden. In de driehoek wordt weergegeven welke fases in de aanpak kunnen worden onderscheiden. In elke fase is de bijbehorende actie van de leerkracht gezet.

De kaderregeling toelating, schorsing en verwijdering primair onderwijs van stichting Lucasonderwijs (het bestuur waar de Groenschool bij hoort) is op te vragen bij de directie.

Preventief programma DVS

De Vreedzame School

De Vreedzame School is een programma voor sociale competentie en democratisch burgerschap. Het programma helpt onze school een gemeenschap te vormen waarin we leerlingen actief aanspreken op hun verantwoordelijkheid voor elkaar, hun omgeving, voor de schoolgemeenschap en de samenleving. Met De Vreedzame School besteden we aandacht aan basale sociaal-emotionele en burgerschapscompetenties die wenselijk zijn in een democratische samenleving. Zoals je verplaatsen in een ander, op een democratische manier met elkaar beslissingen nemen, openstaan voor verschillen tussen mensen, constructief conflicten oplossen, omgangsvaardigheden en verantwoordelijkheid nemen voor de gemeenschap.

Wij willen kinderen op onze school zich niet alleen optimaal laten ontwikkelen in de academische vakken, zoals taal en rekenen, maar wij willen ook een bijdragen leveren aan de sociale en maatschappelijke vorming van leerlingen.

Onze school dient een school te zijn waar álle kinderen zichzelf kunnen zijn en zich veilig en prettig voelen. Alleen dan kunnen ze leren. We doen veel om sociale veiligheid te bevorderen en om ongewenst gedrag zoals pesten te voorkomen.

Het voorkomen van pesten en sociale onveiligheid

Zoals we hiervoor al aangaven, leggen we met De Vreedzame School het fundament voor een sterk tegenwicht tegen pestgedrag. We noemen een paar belangrijke elementen van het programma, naast de wekelijkse lessen die leerlingen in alle groepen krijgen.

Grondwet: basisregels in de school

Pesten lijkt vaker voor te komen in een weinig gestructureerde omgeving en in een omgeving waar leerlingen onvoldoende voelen wat de norm is. Duidelijke regels in de klas en in de school zijn dus van belang. Bij ons op school hebben we een **grondwet**: een set **basisregels** die vervolgens uitgewerkt kunnen worden in concrete verwachtingen ten aanzien van het gedrag.

Die regels komen voort uit onze pedagogische doelstelling (de belangrijkste waarden) van de school. De Vreedzame School biedt hiervoor een expliciet pedagogisch kader. Zoals eerder vermeld, is het streven met De Vreedzame School dat leerlingen:

- Op een democratische manier gezamenlijk besluiten kunnen nemen;
- Conflicten constructief kunnen oplossen;
- Zich zorgzaam en verantwoordelijk opstellen ten aanzien van de gemeenschap;
- Openstaan voor verschillen tussen mensen.

Deze doelen zijn terug te vinden in de thema's van de lesblokken, in positieve bewoordingen gevat:

1. We horen bij elkaar
2. We lossen conflicten zelf op
3. We hebben oor voor elkaar
4. We hebben hart voor elkaar
5. We dragen allemaal een steentje bij
6. We zijn allemaal anders

Onze grondwet

Op onze school:

- Ben je goed zoals je bent
- Voelen we ons verantwoordelijk voor elkaar, de school en het plein
- Luisteren we naar elkaar
- Lossen we conflicten samen op
- Draagt iedereen een steentje bij

Van grondwet naar groepsregels en omgangsafspraken

Deze **basisregels** vormen een soort 'kapstok' waaraan de **groepsregels** worden 'opgehangen'. In de lessen van De Vreedzame School (blok 1) wordt samen met de leerlingen gesproken over de grondwet, de eigen groepsregels en de omgangsafspraken die elke klas met elkaar wil maken om ervoor te zorgen dat het voor iedereen in de klas prettig en veilig is. De regels worden door volwassenen opgesteld, de leerlingen maken samen (omgangs)afspraken. Aan het begin van het jaar, tijdens blok 1, maakt iedere leerkracht in zijn of haar groep bekend welke **groepsregels** er gelden in de klas. Daarbij wordt de link gelegd met de grondwet, zodat kinderen begrijpen dat de groepsregels afgeleid zijn van de grondwet. 'De grondwet geldt voor de hele school en dit zijn de regels van de groep!' Om die reden zijn de grondwetregels in iedere groep aanwezig. Vervolgens worden in elke groep samen met de leerlingen de **omgangsafspraken** gemaakt en op een afsprakenposter vastgelegd: 'Zo willen wij het in onze groep'.

Aanleren en handhaven van gedragsregels

Met het opstellen van gedragsregels zijn we er nog niet. Gedrag dat bij een bepaalde regel hoort, moet vrijwel altijd worden aangeleerd. Dus, zeker bij jonge leerlingen, oefenen we de gedragsregels met de hele klas. Maar het opstellen van regels en het aanleren van het bijbehorende gedrag is op zich ook nog niet voldoende. Het handhaven van regels vraagt ook iets van het gedrag van de leerkracht (of andere volwassenen in de school). Bijvoorbeeld:

- Modelgedrag vertonen
- Leerlingen herinneren aan de regel
- Leerlingen bevragen als ze zich toch niet aan de regel houden en een opsteker geven als ze het vervolgens wel doen
- Leerlingen aanspreken die zich niet aan de regel houden

Om het naleven van gedragsregels te bevorderen, is het tevens van belang dat:

- Alle leerkrachten in de klassen (indien nodig) regelmatig terugkomen op een of meer regels waar de leerlingen moeite mee hebben door de gedragsinstructie in de klas te herhalen. Herhalen kan ook door verschillende werkvormen te gebruiken; denk aan rollenspel, tweespraak, om en om.
- Alle volwassenen in de school helpen bij het toezicht houden op het naleven van de regels.

Bij het overtreden van de regels wordt er gebruik gemaakt van het gedragsstappenplan (zie bijlage 1).

Ingrijpen bij plagen

Plagen of pesten?

We maken onderscheid tussen pesten en *plagen*. Bij plagen is het negatieve gedrag niet structureel tegen dezelfde leerling gericht en is de machtsongelijkheid veelal niet zo duidelijk aanwezig als bij pesten. De insteek bij plagen is bovendien eerder elkaar aan het lachen maken, dan dat er sprake is van een expliciet negatieve intentie en buitensluiten.

We leren leerlingen ook het onderscheid tussen pesten en een *conflict*. Een conflict is een verschil van mening of van belang (A wil dit en B wil dat). Soms ontstaat een conflict in een *ruzie*, als er sprake is van (fysiek of psychisch) geweld. Plagen kan vaak leiden tot een conflict: A wil dat B ophoudt en B vindt het leuk om er nog mee door te gaan. Pesten is van een andere orde. De machtsongelijkheid en de structurele gerichtheid op één persoon maakt het onvergelykbaar met plagen. Pesten is weloverwogen en proactief, gebeurt niet per ongeluk of spontaan, en ook niet als gevolg van uitlokking.

We zijn attent op **plaagsituaties** in en rond de school. Plagen speelt zich soms af op de grens van het aanvaardbare, en kan makkelijk overgaan in ruzie, of zelfs pesten. We besteden er in de lessen van blok 1 aandacht aan. Als plagen serieus wordt, ondersteunen we de geplaagde leerling om het plagen te laten stoppen en spreken de plager aan op zijn of haar gedrag. Soms schakelen we een buddy in: een medeleerling die de geplaagde leerling helpt een einde aan het plagen te maken. Ook kunnen de mediators gevraagd worden te helpen.

Gesprek met betrokken

Pesten

Wij spreken van pesten als er sprake is van:

- Een negatieve intentie, bedoeld om een anderen leerling leed te berokkenen;
- Herhaaldelijke en langdurige blootstelling aan negatief gedrag/agressie van één of meer leerlingen;
- Verschil in macht tussen pester en gepeste.

Digitaal pesten

Digitaal pesten, online pesten of cyberpesten is een andere vorm van pesten, maar de basis van de aanpak is dezelfde als bij 'klassiek' pesten. Wat je in het 'echte leven' niet mag, mag je online ook niet! Dat online communiceren anders verloopt dan offline communiceren en risico's met zich meebrengt, daarvan zijn kinderen, zeker op de basisschool, zich nog niet altijd bewust. Daarom vinden wij het belangrijk om kinderen te leren om te gaan met sociale media.

In essentie is de aanpak bij online pesten hetzelfde als bij niet online pesten. Het programma van De Vreedzame School bevat lessen die vanaf groep 5 helpen om duidelijke afspraken te maken over het voorkomen van digitaal pesten en op een 'sociale' manier online communiceren. De lessen helpen bij het kiezen van afspraken: 'Zo doen wij dat hier op school met sociale media!'

Op het moment dat er sprake is van digitaal pesten zal hier aandacht aan besteed worden in de klas. De leerkracht zal dit met de kinderen bespreken. Ouders worden hierbij betrokken, omdat telefoons op school niet zijn toegestaan en digitaal pesten dus buiten school gebeurt. Toch kan het digitaal pesten doorwerken in de relaties binnen de groep.

Als er bijvoorbeeld in een appgroep wordt gepest, zal de leerkracht dit in de klas bespreken en regels opstellen. Deze regels worden vervolgens gedeeld met ouders, zodat ouders deze regels thuis ook kunnen toepassen. Zo werken leerkrachten en ouders samen om het digitaal pesten te stoppen.

Gesprek

Als er sprake is van pesten, vinden er eerst gesprekken plaats met de pester en de gepeste leerling. Vervolgens is er een gesprek met de pester en gepeste leerling samen. Dit gaat onder leiding van de leerkracht. Er wordt naar beide kanten geluisterd en gevraagd vooral goed naar elkaar te luisteren. Met elkaar bespreek je hoe de leerlingen het moeten/kunnen gaan aanpakken.

Op het moment van pesten worden ouders betrokken. Ouders worden op de hoogte gehouden van de gesprekken die plaatsvinden.

Steungroep

Curatieve aanpak van pesten

Hoewel het programma De Vreedzame School veel doet om pesten te voorkomen, zal er toch af en toe een peestsituatie ontstaan. Dan zal uiteraard worden nagegaan of de preventie nog wel met voldoende kwaliteit wordt uitgevoerd. Hoe is de veiligheid in de groep? Is iedereen gericht op het elkaar helpen en ondersteunen? Zijn er subgroepen? Worden de leiders juist gevraagd zich verantwoordelijk te maken voor positieve taken en verantwoordelijkheden?

Met de groep wordt in de lessen besproken hoe leerlingen elkaar kunnen helpen. Met name positief kritische leerlingen kunnen belangrijk zijn als 'verdedigers'.

Als er meer nodig is hanteren wij een aanpak van pesten die goed past bij de uitgangspunten van De Vreedzame School: de Oplossingsgerichte PestAanpak (OPA). De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht (of IB-er) en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen. Vervolgens met een zorgvuldig, in overleg met de gepeste leerling, samengestelde groep leerlingen, inclusief de pester(s). Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn: geen schuld, verwijten of straf, we moedigen empathie aan, we maken iedereen verantwoordelijk, het is positief en oplossingsgericht, en de pester krijgt de kans zijn of haar gedrag te veranderen. Als deze stappen worden genomen zijn de gedragscoördinator en intern begeleider op de hoogte.

In deze aanpak worden meestal de volgende stappen onderscheiden:

1. **Gesprek met het gepeste kind (indien gewenst met ouders).** De leerkracht (of een ander teamlid van de school) praat met het gepeste kind over de situatie, vraagt of hij of zij hulp wil en stelt met hem of haar de steungroep samen. Dit is een gemengde groep van zo'n 5 tot 8 medeleerlingen, waaronder leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester en een aantal meelopers of buitenstaanders; liefst ook een verdeling van jongens en meisjes.
2. **Gesprek met de steungroep.** Hierbij is het gepeste kind niet aanwezig. In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden uitgenodigd om met ideeën en voorstellen te komen. Dit alles met als doel dat het pesten moet stoppen.
3. **Tweede gesprek met de gepeste.** Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met de gepeste.
4. **Tweede gesprek met de steungroep.** Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij heeft gedaan.

Soms moet de cyclus nog een of meerdere keren doorlopen worden om er voor te zorgen dat het interactiepatroon blijvend verandert.

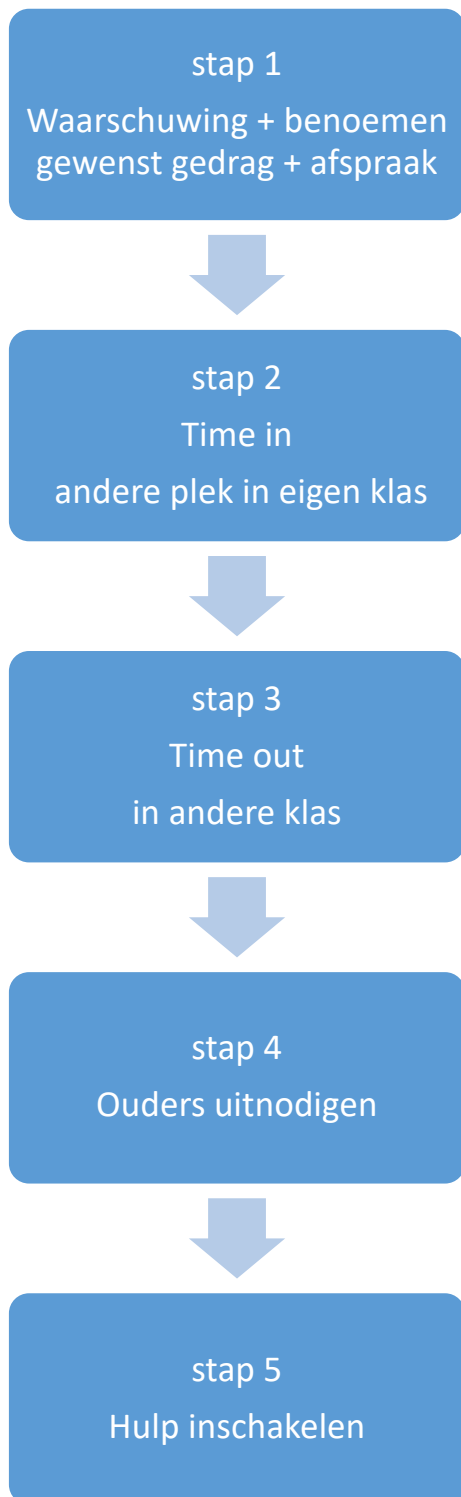
Als de cyclus succesvol is afgerond, zal er na een maand een terugkoppeling plaatsvinden. De leerkracht evalueert dan met de leerlingen hoe het nu gaat. Deze evaluatie zal ook teruggekoppeld worden naar ouders.

Ouders

Op het moment van pesten worden ouders altijd op de hoogte gesteld. Ze worden meegenomen in wat er gaat gebeuren.

Als na het doorlopen van de cyclus niet voldoende resultaat is bereikt, worden zowel de ouders van de pester als de ouders van de gepeste leerling op school uitgenodigd voor een gesprek.

Bijlage 1

De Groenschool wil een veilige en vreedzame school zijn voor alle kinderen.

step 1:

- Bij grensoverschrijdend gedrag waarschuwt de leerkracht in neutrale en positieve taal en benoemt het gedrag dat hij/zij wil zien.
- Afspraak maken over vervolg.

step 2:

- Terugkomen op afspraak stap 1.
- Plek aanwijzen in de groep, tijd benoemen (bijv. 15 min), wat doen (werkje, afkoelen)
- Nabespreken met kind, vooruitkijken, gemaakte afspraak eventueel fine-tunen.
- Eventueel kindplan maken en daarin de afspraken vastleggen.
- Ouders mailen

step 3:

- Terugkomen op afspraak stap 2.
- Time out buiten groep, tijd benoemen (max. 60 min), wat te doen (werk meegeven)
- Altijd bij collega/toezicht
- Nabespreken met kind. Kindplan maken (of aanpassen) en daarin de afspraken vastleggen.
- Notitie in Esis
- Ouders bellen

step 4:

Stap 1-3 twee keer doorlopen ouders uitnodigen , eventueel met IB of directie, wel altijd overleggen met IB/directie

- Kindplan maken (of aanpassen), afspraken op papier en ook met ouders bespreken.
- Notitie Esis
- Wanneer de veiligheid van de groep/leerkracht in het geding is: kind laten ophalen door ouders
- Gesprek met ouders en kind

Step 5:

Na onvoldoende effect van stap 1-4. Zie plan bij stap 5. Dit altijd samen met IB en directie.